

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep.
0030 OSLO

Att:

Deres ref.
14/242

Vår ref.
14/189-16 662.0/SYKO

Dato:
Oslo, 28.04.2014

Høring - Reservasjonsordning for fastleger

Landsorganisasjonen i Norge (LO) viser til mottatte høringsbrev og høringsnotat med forslag om lov- og forskriftsendringer om at kommuner kan inngå avtale om reservasjon med fastleger som av samvittighetsgrunner ikke ønsker å henvise kvinner til abort, jfr. formuleringen i høringsbrevet.

LO mener det framlagte forslaget fra Helse- og omsorgsdepartementet vil svekke rettighetene til abortsøkende kvinner og skaper tvil om kvinners tilgang til likeverdige helsetjenester i det norske helsesystemet. LO er sterkt uenig i forslaget og ber departementet om å trekke det tilbake.

Formålet med fastlegeordningen er å sikre at alle får nødvendige allmennlegetjenester av god kvalitet til rett tid, og at personer bosatt i Norge får en fast allmennlege å forholde seg til. Fastlegen representerer førstelinjen, fastlegen er den som kjenner pasienten best og fastlegen er den det er naturlig for de aller fleste å henvende seg til når de trenger legehjelp. Fastlegeforskriften beskriver fastlegens ansvar og oppgaver, herunder (i §24) at fastlegen ved behov skal henvise pasientene videre.

Retten til selvbestemt abort er viktig ut fra både et kvinnehelseperspektiv og et likestillingsperspektiv. To grunnleggende premisser ligger til grunn: For det første at abort, innen visse tidsbegrensninger, skal være en lovlig mulighet for alle og skal kunne gjennomføres under trygge forhold. For det andre at trygge aborter forutsetter selvbestemt abort. Innen 12. svangerskapsuke er det derfor kvinnen som skal ta beslutningen. Det er altså ikke fastlegen. Etter 12. uke er det heller ikke fastlegen, men en nemnd som skal ta beslutningen.

LO viser til at leger og sykepleiere allerede har en reservasjonsrett, knyttet til å utføre eller assistere ved svangerskapsavbrudd. Reservasjonsretten er imidlertid avgrenset til selve inngrepet. Det er ikke reservasjonsrett for mottaking, journalskriving og for- og etterbehandling. Den gjelder heller ikke for helsepersonell som gir kvinnen stell og pleie før, under og etter inngrepet.

LO kan ikke se noen rimelig grunn til at fastleger skal innvilges en ny reservasjonsrett fra en beslutning de ikke skal ta, og for et inngrep de ikke skal utføre.

LO vil understreke at kvinner som vurderer eller ønsker abort befinner seg i en særlig sårbar situasjon. LO mener at den sårbare situasjonen og at abortsøkende kvinner er den svake part i forholdet til legen, ikke anerkjennes på en god nok måte i departementets høringsnotat.

I høringsnotatet framsettes det også forslag som er ment å styrke retten til å bytte fastlege for abortsøkende kvinner. I stedet for at alle fastleger skal følge loven, er det altså kvinner som er ufrivillig gravide som må bytte lege.

Et eksempel er forslaget om at jenter mellom 14 og 16 år skal få rett til å bytte fastlege uten at foreldrene er informert. Det er svært mye å kreve av en gravid 14-åring at hun i tillegg til et uønsket svangerskap, skal skaffe seg oversikt over om fastlegen hun tilhører har reservert seg – og klare å manøvrere seg i systemet for å gjennomføre et hemmelig bytte av fastlege. Gjennom dette forslaget gjøres barn individuelt ansvarlig for å sikre seg helsetjenester de har krav på. Hensynet til fastleger som er mot abort settes med dette foran hensynet til barn som er ufrivillig gravide.

Departementet foreslår videre at kommunene skal kunne si opp en avtale om reservasjon dersom tilgangen til andre fastleger reduseres og det ikke er mulig å skifte til en fastlege som ikke reserverer seg. Dette forslaget kan legitimere svært ulik praksis i ulike kommuner. LO mener at befolkningen må sikres samme rett til grunnleggende helsetjenester uavhengig av hvor man bor, og at dette selvsagt også må gjelde grunnleggende spørsmål om kvinners reproduktive helse.

Avslutningsvis vil LO vise til at spørsmål om seksuell og reproduktiv helse og rettigheter er et viktige internasjonale spørsmål, senest under møtet i FN's kvinnekommisjon i New York 10.-21. mars d.å. (CSW 58). Norge har lenge vært et foregangsland i disse spørsmålene, inkludert retten til trygg abort (safe abortion). Dersom reservasjonsretten vil utvides til også å gjelde henvisning, vil dette sende et svært negativt signal internasjonalt.

Med vennlig hilsen
LANDSORGANISASJONEN I NORGE

Peggy Hessen Følsvik
(sign.)

Stein Reegård
(sign.)

Saksbeh.: Synnøve Konglevoll

Dette brevet er godkjent elektronisk i Landsorganisasjonen i Norge og har derfor ingen signatur.